

Ĉapitro ses: La veterprognozo

Impersonal verbs

§1 In English sentences like “It is old” or “It is beautiful”, the word “it” stands for some specific noun (e.g. a house, a book, etc.) But sometimes, the “it” doesn’t stand for anything in particular, as in “It is raining.” The “it” in this sentence is just a grammatical placeholder—sort of an artificial subject. In Esperanto we simply omit it: **Pluvas** = *It is raining.*

When verbs are used without a subject, they’re called *impersonal verbs*:

Pluvas.	<i>It is raining.</i>	Neĝas.	<i>It is snowing.</i>
Pluvis.	<i>It was raining.</i>	Neĝis.	<i>It was snowing.</i>
Pluvos.	<i>It is going to rain.</i>	Neĝos.	<i>It is going to snow.</i>
Frostas.	<i>It is freezing.</i>	Hajlas.	<i>It is hailing.</i>
Frostis.	<i>It was freezing.</i>	Hajlis.	<i>It was hailing.</i>
Frostos.	<i>It will be freezing.</i>	Hajlos.	<i>It’s going to hail.</i>

You can make these sentences into negatives or questions by placing **ne** or **ĉu** in front of them:

Ne neĝis. *It wasn’t snowing.* **Ĉu** pluvos? *Is it going to rain?*

§2 In the same way, we can say:

Estas varme.	<i>It is warm.</i>	Estas malvarme.	<i>It is cold.</i>
Estas sune.	<i>It’s sunny.</i>	Estas bele.	<i>It’s beautiful.</i>

But note: because there’s no subject, **estas** is followed by an *adverb* (**varme**, **malvarme**, **sune**, **bele**) instead of an *adjective*.

In a sentence with a subject, we use an *adjective* to describe the *subject*:

Fajro estas varma.

In a sentence without a subject, we use an *adverb* to describe the *verb*:

Estas varme.

§3 **Oni**

When we're not referring to any person in particular, we use the indefinite pronoun **oni**, which is similar to the English "one":

Oni ripetas, kion **oni** legas. **One** repeats what **one** reads.

In English we also use "they," "it" or even "you" to convey the same idea, depending on the sentence:

Oni diras, ke vi estas malfeliĉa.
They say that you are unhappy.

Oni diras, ke vi estas riĉa.
It is said that you are rich.

Kiam **oni** estas riĉa, **oni** baldaŭ trovas amikojn.
When **you** are rich, **you** soon find friends.

Li estas tiel malgranda, ke **oni** ne rimarkas lin.
He is so small that **you** don't notice him.

Correlatives

§4 **ĉi-** words

You've already learned some correlative words beginning with **ki-** and **ti-**. The **ki-** words generally express "what + something", and the **ti-** words generally express "that + something". For example:

kio	<i>what (thing)</i>	tio	<i>that thing</i>
kiu	<i>who (what person)</i>	tiu	<i>that one; that person</i>
kia	<i>what kind</i>	tia	<i>that kind; such</i>
kie	<i>where (what place)</i>	tie	<i>there; that place</i>
kiel	<i>how (what manner/way)</i>	tiel	<i>that manner/way</i>
kial	<i>why (what reason)</i>	tial	<i>therefore; for that reason</i>

...

and so on. In the same way, the **ĉi-** words express "all" or "every", and the ending tells us whether the word refers to a person, place, thing, etc.:

ĉio	<i>everything</i>
ĉiu	<i>every person (everybody, everyone)</i>
ĉia	<i>every kind</i>
ĉie	<i>everywhere</i>
ĉiel	<i>in every way</i>
ĉial	<i>for every reason</i>

§5 **neni-** words

Just as the **ĉi-** words express “all” or “every”, **neni-** words express “no” plus the appropriate ending:

nenio	<i>nothing</i>
neniu	<i>nobody; no one</i>
nenia	<i>no kind of</i>
nenie	<i>nowhere</i>
neniel	<i>in no way</i>
nenial	<i>for no reason</i>

Praktiko 6.1: Traduku anglen:

Ĉu neĝas hodiaŭ? Ĉu pluvis hieraŭ? Ne, hieraŭ ne pluvis, sed eble pluvos hodiaŭ. Kia estas la vetero (*weather*) nun? Estas sune, kaj la ĉielo estas blua, sed ne estas varme. Oni diras, ke Esperanto similas la italan lingvon. Se oni havas feriojn, oni deziras havi belan veteron. Ĉiu scias, ke Svislando estas monta lando. Ĉu vi ricevis leteron hodiaŭ? Ne, neniu en la familio ricevis leteron hodiaŭ, sed mi ricevis unu hieraŭ de mia frato. Kio estas en ĉi tiu tirkesto? Estas nenio en ĝi; ĝi estas malplena. Mi ĵus rigardis en ĝin, sed mi vidis nenion. Kio estas en la rubujo? Tio ne estas malplena; estas rubo en ĝi.

Praktiko 6.2: Traduku esperanten:

This cupboard is full of all-kinds-of books. Where did you go (to) yesterday? I went (to) nowhere; I stayed at home. I have just received a letter from my sister. She says (that) it is very cold there. It is cold everywhere today. It-is-freezing. They say (that) it-is-going-to-snow. Where was it raining yesterday? Everywhere! If it is sunny, everybody is pleased. Do you have a purse? What is in it? There is nothing in it; it is empty. Every room in the house is at your disposal. Thank you! You are a good friend.

Praktiko 6.3: Using one correlative word for each of the following phrases, translate into Esperanto:

What? Where? In what manner? That person. There. Therefore. Everyone. Every kind of. Nobody. For no reason. What kind of? In that place. Everywhere. (In) no way! Who? Why? That kind of. Thus. For that reason. Nowhere. Like that. Such a ... Which one? How? What a ...! That one. Every. Nothing. For what reason? In that way. Everybody. In every way. No one. Everything. For every reason.

More about adverbs

§6 Esperanto is rich in adverbs; any root can be made into an adverb with the **-e** ending, provided the result makes sense. As a result, adverbs are more widely used in Esperanto than in English, and we can often use them to express ideas that require two or three words in English. Generally speaking, we can use an adverb in Esperanto where we'd use a *preposition and noun* in English:

Li parolas saĝe.	<i>He speaks wisely (with wisdom).</i>
Mi dormas nokte.	<i>I sleep at (during the) night.</i>
Li laboras tage.	<i>He works by (during the) day.</i>
matene	<i>in the morning</i>
vespere	<i>in the evening</i>
fakte	<i>in fact; as a matter of fact</i>
cetere	<i>as for the rest; moreover</i>
ekzemple	<i>for example</i>

Days, months, etc.

§7 La tagoj de la semajno (*the days of the week*):

lundo Monday, **mardo** Tuesday, **merkredo** Wednesday,
ĵaŭdo Thursday, **vendredo** Friday, **sabato** Saturday,
dimanĉo Sunday.

Note: the days of the week are usually not written with a capital letter.

§8 La monatoj de la jaro (*the months of the year*)

Januaro *January*, **Februaro** *February*, **Marto** *March*,
Aprilo *April*, **Majo** *May*, **Junio** *June*, **Julio** *July*,
Aŭgusto *August*, **Septembro** *September*, **Oktobero** *October*,
Novembro *November*, **Decembro** *December*.

Because the months are considered proper names, they are capitalized like they are in English.

§9 Further uses of **-n**

In chapter 5 we saw that, to express motion to a place, **-n** can be added to the noun or adverb expressing place. This **-n** can be thought of as replacing the preposition **al**:

La kato saltas **al** sur la tablo. = La kato saltas sur la tabl**on**.
La viro iras **al** en la domo. = La viro iras en la dom**on**.

In fact, **-n** can be used in place of *any* preposition. Some common uses:

Time

Mi iros lund**on**. = Mi iros **je** lundo.
I will go Monday. *I will go on Monday.*

Mi atendos semaj**non**. = Mi atendos **dum** semajno.
I will wait a week. *I will wait for a week.*

Note that **lundon** means *on Monday*—a single day. If we wish to indicate repetition we need to use the adverb form: **lunde** = *on Mondays*.

Mi iris lund**on**, kvankam kutime mi iras marde.
I went on Monday, although I usually go on Tuesdays.

In accordance with this use of **-n**, when writing the date (at the top of a letter, for instance), we write:

Diman**çon**, la du**an** (2-**an**) de Marto

or simply:

La 2-**an** de Marto

Weights and Measures

§10 Here again we can use **-n** to replace a preposition, making the sentence more concise:

La monto estas mil metrojn alta. (La monto estas alta **je** mil metroj.)
The mountain is a thousand meters high.

La pakaĵo pezas du kilogramojn. (... **je/ĝis** du kilogramoj)
The package weighs two kilograms.

If **-n** is already used to show the object, however, it might be ambiguous to have two **-ns** together. In that case, put the expression of time or measure first, or just use a preposition. Instead of **Mi atendis lin du semajnojn**, it might be better to say **Du semajnojn mi atendis lin**, or **Mi atendis lin dum du semajnoj**.

Suffix

§11 **-er-**

The suffix **-er-** is used to denote a unit of a whole—often **-er-** words denote one of many objects of the same kind:

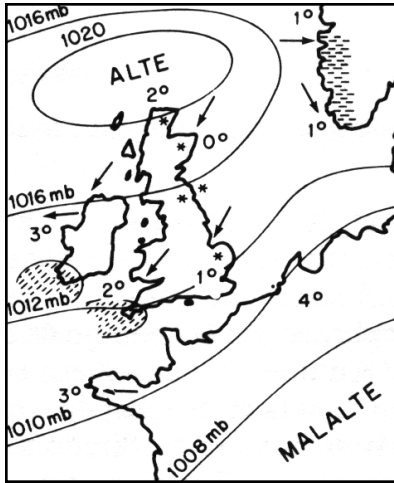
neĝo	<i>snow</i>	neĝero	<i>snowflake</i>
ĉeno	<i>chain</i>	ĉenero	<i>a link</i>
fajro	<i>fire</i>	fajrero	<i>a spark</i>
mono	<i>money</i>	monero	<i>a coin</i>
hajlo	<i>hail</i>	hajlero	<i>hailstone</i>

Note: an **-er-** word usually denotes something complete in itself. For a mere fragment of something, use **fragmento de**.

Veter-prognozo por morgaŭ

Londono, lundon, la 1-an de Marto
Sune; tre malvarme

Verŝajna vetero hodiaŭ je la 12-a tagmeze

 pluvo
  neĝo
  nebulo
 Sagoj ← indikas direkton de la vento

La orienta aŭ nordorienta vento daŭre blovos super la Britaj Insuloj. En Skotlando kaj orienta Anglujo neĝos ofte kaj, en kelkaj lokoj, forte. En okcidento estos sune, sed pluvetos de tempo al tempo.

Prognozo por la periodo ĝis noktomezo

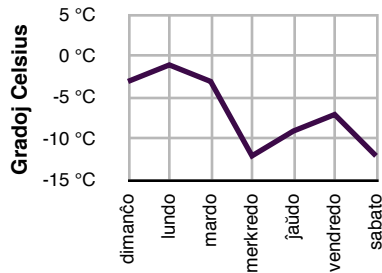
Londono, orienta kaj mezlanda

Anglujo: Orienta vento; neĝos, kun sunaj periodoj, estos tre malvarme; frostos aŭ frostegos frumatene kaj nokte.

Cornwall kaj Devon: Nebulos aŭ nebuletos matene; poste, estos sune, kun pluveto aŭ neĝeto. Malvarme, sed verŝajne sen frostos.

Cetera Anglujo: Estos sune kun sporada neĝo. Frostos vespere.

Skotlando: Intense malvarme; forte neĝos kaj frostos.

Temperaturo dum la lasta semajno

Nova neĝodanĝero en Skotlando Helikopteroj helpas

En norda Skotlando la neĝo denove izolis plurajn vilaĝojn. Helikopteroj denove helpis izolulojn, kaj portis malsanulon al malsanulejo. Hodiaŭ ili portas nutraĵojn por homoj kaj bestoj. Oni diras, ke la situacio estas tiel malbona kiel dum la lasta semajno. Sur la insulo Mull falis hajlo kun grandegaj hajleroj.

Vetero tra Eŭropo

Aŭstrujo kaj Svislando: Neĝis konstante dum la lastaj tagoj. La sporturboj raportas—kiel dum la tuta vintro—bonegajn kondiĉojn por la ski-sporto.

Francujo: En Parizo, malvarme, sed sen neĝo. El Cannes, oni raportas varman kaj dolĉan printempan veteron.

Italujo: Pluvis en multaj lokoj. Vetero, kiun oni ordinare ricevas dum la aŭtuno.

Hispanujo: Granda kontrasto! Ĉi tie, la vetero estis varma kaj suna kiel en somero. Dum pluraj semajnoj, ne unu pluvo aŭ neĝo falis en suda Hispanujo.

Praktiko 6.4: Traduku anglen:

Kia estas la vetero en via urbo? Ĉu ofte pluvas? En Hispanujo ne ofte pluvas. Kia estas la somero en Italujo? Kutime dum somero estas varme tie. En Skotlando ofte estas neĝo dum la vintro, kaj de tempo al tempo ĝi izolas plurajn vilaĝojn. Mi vizitos vin merkredon. Mi atendis tri semajnojn, sed ne ricevis respondon. Tiu muro estas du metrojn alta. Landon mi iros en la urbon. La stacidomo estas unu kilometron for de mia domo. Kia estas la vetero hodiaŭ? Estas sune, kun dolĉa vento. Ĉu vi laboras sabate? Ne, mi laboras de lundo ĝis vendredo ĉiusemajne.

Praktiko 6.5: Traduku Esperanten:

In Italy during the summer it is usually hot. What is the weather like in Paris during the summer? Is it warm, or is it cold? It does not often snow in my town. Do you read the weather forecast? It is usually warm here during the day, and cold during the night. They say it is sunny in Italy during March. Do you often see snow in Spain? February comes after January. Which month comes before June? Do people (does one) usually work on Sundays? No, people usually work during five days of the week, but not on Saturdays or Sundays.

Praktiko 6.6: Complete these sentences by filling in the endings (one ending may consist of one, two, or three letters):

1. La ludiloj de Maria estas nov__ kaj bel__.
2. Ili kuŝ__ sur la grand__ tabl__.
3. Hieraŭ mi vid__ mi__ amik__.
4. S-ro Lang ricev__ leter__ el Norveg__ hieraŭ.
5. La kato saltis de la plank__ sur la tabl__.
6. Morgaŭ mi ir__ en la urb__ kaj sid__ en la park__.
7. Trajno oft__ ir__ tre__ rapid__.
8. Mi ĵus leg__ ti__ libr__. Fakte, mi leg__ ĉi__ el ili.

Dialogo: Nova ideo

Richard Lang has returned from the group meeting, and is chatting with his wife, Clare.

Klara Nu, kiel vi ĝuis la kunvenon?

Rikardo Ho, ĝi estis tre interesa, kaj ĉiuj estis tre afablaj.

Klara Bone, mi ĝojas. Kaj kion oni faris?

Rikardo Nu, komence estis mallonga leciono, kaj oni dividis nin en klasojn. Mi estis en la altgrada klaso. Poste unu membro, sinjoro Franks, parolis pri Norvegujo kaj Svedujo.

Klara Ho, tio certe interesis vin, post la vizito de Edvard! Ĉu li menciis lokojn pri kiuj Edvard jam parolis al ni?

Rikardo Jes, mi rekonis plurajn nomojn. Kaj li veturis per la fervojo de Bergen ĝis Oslo, do li certe iris tra Voss! Li ankaŭ vizitis fervojan muzeon en Hamar, kiu uzas Esperanton en klarigaj tekstoj.

Klara Jes, Edvard diris, ke ankaŭ la fervojoj uzas ĝin en klarigoj sur la hortabeloj.

Rikardo Antaŭ la fino de la kunveno mi aŭdis alian interesan aferon. En Francujo estas kastelo kiu apartenas al la francaj esperantistoj (=homoj, kiuj parolas Esperanton), kaj esperantistoj el diversaj landoj vizitas ĝin por ferioj aŭ lecionoj.

Klara Tio estas tre interesa. Kie ĝi estas, kaj kio estas ĝia nomo?

Rikardo Ĝi estas la kastelo Grésillon, aŭ Grezijono, kaj ĝi situas apud urbeto Baugé, sude de Le Mans.

Klara Hmm... ĉu ni iru tien por niaj ferioj?

Rikardo Mi ĝojas, ke vi diris tion, ĉar ankaŭ mi havis tiun ideon!

Klara Do, ni diskutos la aferon poste. Nun estas malfrue; ni iru al la lito. Venu!

Demandoj

1. De kie Rikardo revenis?
2. Kia estis la kunveno?
3. Kiaj estis la membroj?
4. Dum la lecionoj, en kiu klaso estis Rikardo?
5. Kiu poste parolis, kaj pri kio?
6. Kien s-ro Franks veturis de Bergen?
7. Kiu muzeo uzas Esperanton en klarigaj tekstoj?
8. Al kiu apartenas la Kastelo Grezijono?
9. Kie ĝi situas?
10. Kial Rikardo kaj Klara ne diskutas la aferon nun?

Vortolisto

- afabl/a** kind
alt/a high
aparten/i to belong
aŭtun/o autumn, fall
blov/i to blow
bril/i to shine
ceter/a remaining
daŭr/i to last, endure
 daŭre continually
denove again
divid/i to divide, share
dolĉ/a sweet, gentle
eble possibly, perhaps
ekzempl/o example
fakt/o fact
fal/i to fall
for away
fru/a early;
 frumatene early in the morning
grad/o grade
ĝu/i to enjoy
helikopter/o helicopter
hortabelo time-table, schedule
insul/o island
intens/a intense
izol/i to isolate
kastel/o castle, château
klar/a clear
 klarigi to explain
 klarigo explanation
 klariga explanatory
kondiĉ/o condition, stipulation
kontrast/o contrast
kutim/a usual
last/a last
lok/o place, spot
maten/o morning
metr/o meter
monat/o month
nebul/o fog
noktomezo midnight
nutr/i to nourish, feed
 nutraĵo food, nourishment
oni “one”, people in general
 oni diras it is said; they say
period/o period
plur/aj several
pluv/o rain; **pluvero** raindrop
printemp/o spring (season)
raport/i to report
rekonas recognizes (knows again)
river/o river
sag/o arrow
semajn/o week
situ/i to be situated
 situo situation (place)
skatol/o box
somer/o summer
sporad/a sporadic
sun/o sun; **sunbrilo** sunshine
tabel/o table (of rows & columns)
ŝajn/i to seem
temperatur/o temperature
vent/o wind
verŝajne probably
 (“seemingly true”)
vintr/o winter